

Олександр ГОЛИК
студент факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., ст. викладач Тимків А.О.

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Сучасний етап трансформації національної економіки характеризується підвищенням вимог до банківської системи, яка повинна сприяти стійкому економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності господарського комплексу в умовах поступової інтеграції у світовий економічний простір. Це обумовлено особливою роллю банківських установ як рушійного механізму економічних перетворень, що забезпечує переміщення фінансових ресурсів між окремими регіонами, галузями господарства та суб'єктами економіки з метою задоволення їх потреб та запитів. Вказані процеси вимагають від комерційних банків адекватного нарощування обсягів, оптимізації структури та вдосконалення організації ресурсної бази.

Метою роботи є дослідження особливостей кредитування комерційними банками в умовах фінансової нестабільності. Ряд вітчизняних і зарубіжних банків заявляють про кредитування як про пріоритетний напрямок своєї діяльності, оскільки доходи від кредитування складають більшу частину банківських доходів.

Комерційні банки належать до особливої категорії ділових підприємств, що одержали назву фінансових посередників. Вони заохочують капітали, заощадження населення та інші грошові кошти, що звільняються в процесі господарської діяльності, і надають їх у тимчасове користування іншим економічним суб'єктам, які потребують додаткового капіталу. Банки створюють нові вимоги і зобов'язання, що стають товаром на грошовому ринку. Так, приймаючи вклади клієнтів, комерційний банк створює нове зобов'язання-депозит, а видаючи позику – нову вимогу до позичальника. Цей процес утворення нових зобов'язань становить сутність фінансового посередництва.

Завдяки кредитним відносинам немає потреб обов'язкового накопичення власних коштів і відбувається більш швидке залучення ресурсів у господарський оборот за рахунок економії часу при закупівлі сировини, матеріалів тощо. Таким чином, сприяючи безперервності відтворювального процесу на підприємстві, кредит поряд з тим є фактором його прискорення. Звичайно, кредит не може прямо вплинути на скорочення часу виробництва товарів, він має свої об'єктивні межі, зумовлені факторами неекономічного характеру, зокрема технологією виробництва.

Його вплив на прискорення процесу відтворення реалізується за рахунок скорочення часу, що витрачається на зміну функціональних форм продукту, що, в кінцевому випадку, збільшує швидкість обороту фондів.

Кредит завдяки його стимуляційним характеристикам виступає як фактор прискорення відтворювального процесу. Необхідність повернення взятих у тимчасове користування коштів примушує підприємство вживати заходи до підвищення ефективності виробництва і, отже, прискорення відтворювального процесу.

Законом України „Про банки і банківську діяльність” визначено, що банк – юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії Національного банку

України здійснювати у сукупності такі операції як залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб [2].

Комерційні банки є багатофункціональними закладами, що оперують у різних секторах ринку позичкового капіталу. Вони надають клієнтам повний спектр послуг, включаючи кредити, прийом депозитів, розрахунків тощо. Цим вони відрізняються від спеціалізованих закладів, що обмежені певними функціями.

Сутність кредиту як складної багатоаспектної категорії доцільно розглядати в аспектах [3]:

1) економічної теорії – як сукупності соціально-економічних відносин, що виникають у процесі взаємодії між суб'єктами економіки з приводу передачі в тимчасове використання активів у формі грошей чи інших цінностей на засадах зворотності, платності, терміновості, добровільності, відповідної забезпеченості;

2) фінансів – як суми коштів, що є частиною вартості ВВП, яка відокремлюється в процесах його руху та перерозподілу, перебуває у формі кредитних ресурсів і використовується позичальниками для виробничих потреб або невиробничого споживання;

3) організаційно-інституційному – як угоди між кредитором (банком) та позичальником щодо передачі активів (грошей, інших цінностей) на підставі укладеного договору за взаємними зобов'язаннями;

4) правовому – як добровільної угоди про надання коштів або інших цінностей кредитором позичальнику, що функціонують на засадах цивільного законодавства країни або міжнародних фінансово-кредитних угод;

5) соціально-економічному – як суми активів (грошей, інших цінностей), що передається кредитором позичальнику за умови договору кредитування і забезпечує соціально-економічні інтереси усіх учасників цієї угоди. Таке трактування дозволить ефективніше вибудувати систему впливу кредиту на соціально-економічний розвиток держави та її регіонів.

Кредитування не є якимось дискретним явищем передачі вільних грошових коштів від кредитора до позичальника. Воно постає значно складнішим і тривалішим процесом, що передбачає попередню включає як підготовку кредитного проекту так і подальший його супровід.

Комерційні банки, виступаючи складовою банківської системи, відчувають на собі весь спектр дії як загальноекономічної ситуації в країні, так і державних заходів грошово-кредитного регулювання.

У сучасних умовах треба активно розширити процес кредитування зокрема введення нових кредитних продуктів, спрощення процедур, пониження відсоткових ставок, розширення штату кредитних експертів з подальшою їх спеціалізацію в напрямках: продавці кредитних продуктів, кредитні аналітики та кредитні інспектори [3].

У нашій країні також треба розробляти та широко застосовувати існуючі різні методи регулювання ліквідності і платоспроможності комерційних банків. Вони повинні не суперечити встановленим НБУ нормам і обмеженням діяльності комерційних банків, а також існуючій системі оподаткування діяльності банків.

На загальний рівень банківської ліквідності значний вплив справляє стан в економіці в цілому. Зокрема, такі негативні явища, як спад виробництва, бюджетний

дефіцит, інфляція, структурні диспропорції в економіці, платіжна криза призводять до погіршення ліквідності багатьох банків.

Зрозуміло, що вирішення зазначених проблем виходить за межі компетенції банківських установ, а тому істотно обмежує їх можливості щодо регулювання власної ліквідності. Необхідні заходи з метою покращання ситуації насамперед повинні охоплювати регулювання економічних процесів на макрорівні, що є прерогативою держави, а не окремих комерційних банків.

Список літератури:

1. Дослідження сучасних умов та принципів кредитування підприємства комерційними банками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=601846>

2. Закон «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/2121-14

3. Проблеми банківського кредитування в сучасних умовах виходу банків з кризи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/78045.doc.htm

Марія ГОЛИК

*к.е.н., старший викладач кафедри фінансів,
Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

СТАБІЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЯК ШЛЯХ ДО ПОДОЛАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

В умовах посилення інтеграційних процесів в національній економіці об'єктивної необхідності набуває дослідження її взаємодії з банками, оскільки, незважаючи на значну інвестиційну активність банків в Україні загалом в останні десятиліття, у розрізі останніх подій політичного та соціального-економічного характеру мають місце макроекономічні дисбаланси, що призвели до виникнення кризових явищ, зокрема й у банківській системі. Відомо, що від ефективності функціонування банківської системи в країні залежить стійкість національної грошової одиниці, розвиток реального сектору економіки, макрофінансова стабільність держави у цілому [3, с. 182]. З огляду на це, на сучасному етапі розвитку банківської системи в Україні цілком закономірним є існування кризи та загострення проблем, що є наслідком пагубного впливу негативних зовнішніх та внутрішніх чинників на функціонування банківського сектору.

Зазначимо, що до існуючих проблем банківської системи в Україні належать:

– значна девальвація національної грошової одиниці та зростання валютних ризиків для банківських установ, що пов'язано з наявністю короткої відкритої валютної позиції та високого рівня доларизації;

– викривлення окремими банківськими установами статистичної та фінансової звітності, що пояснюється бажанням їх призупинити вплив банківських гривневих та валютних депозитів клієнтів банків (так, за даними Національного банку України, у III кварталі 2014 року обсяг гривневих депозитів населення у банківській системі України зменшився на 6,5%, в той час як за січень-вересень 2014 років загалом – на 18%; щодо валютних депозитів фізичних осіб, то за січень-липень 2014 років їх обсяг зменшився на 33,6%) [2];